

τάς του : «ἐγὼ πάω πέρα στὴν τάξη μου». Μπαίνει τὸ παιδάκι μέσα μ' ἓνα λυπητερό συναίσθημα ἐγκατάλειψης μέσα του καὶ κοιτάζει δῶθε κεῖθε σὰ χαζό. Τάλλα παιδιὰ μὲ φωνὲς καὶ τρέλλες καθίζουσε στὰ ραδιαστὰ θρανία. Κάνει κι ὁ Θύμης νὰ χωθῇ σ' ἓνα ἀπὸ αὐτά, μὰ δυο-τρία παιδιὰ περιφρονητικά κι ἄγρια τότε διώχνουνε. Ἀποτραβιέται τὸ παιδάκι καὶ σπάνει στὰ κλάματα. Πολλοὶ ἀρχίζουσε νὰ τὸ περιγελοῦνε. Κομμοκαρδιασμένο θεωρεῖ πὼς τὸ τελευταῖο θρανίον εἶναι ἄδειο καὶ τραβᾷ πρὸς τὰ ἐκεῖ. Καθίζει. Τοῦ φέρνει στενοχώρια ὁ διαδολεμένος ἐκεῖνος θόρυβος τῶν παιδιῶν. Μὰ νὰ σου! ἀνοίγει ἡ πόρτα καὶ μπαίνει μέσα ὁ δάσκαλος. Τὰ παιδάκια σιωποῦν. Τὸ πρόσωπο τοῦ δασκάλου τὸ ἴδιο. Καὶ τὸ ντύσιμό του ἀκατάστατο. Περιέργω πὼς σὰν ἀστραπὴ πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ τοῦ Θύμης ἡ σκέψη πὼς ὁ μεγάλος του ἀδερφός, ὁ Παντελής, εἶτανε ντυμένος πὺρ φῖνα. «Δεμένα τὰ χέρια σας», φώναξε ὁ δάσκαλος ὅχι ἡμερᾶ. Καὶ σὲ λιγάκι ἀρχισε νὰ τοὺς λέη κάτι πράματα, πὺρ καλὰ-καλὰ δὲν καταλάβαινε ὁ Θύμης. Κι ἔλα τὰ λόγια τοῦ δασκάλου σὰ νὰ μὴν εἶτανε ρωμαϊκά. Κάτι τοὺς δηγότανε. Μὰ δὲν ἤξερε νὰ τὸ δηγηθῇ τόσο νόστιμα καὶ τόσο ἐλκυστικά, ὅσο ἡ μάμη τοῦ Θύμης ὅταν ἔλεγε στὰ γονάκια της κανένα παραμῦθι ἢ τοὺς τραγουδοῦσε «τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ», «τὸ τραγούδι τοῦ ξενιτεμένου» κ.τ.λ. Γι' αὐτὸ κι ὁ Θύμης δὲν μπορούσε νὰ προσέξῃ. Καὶ σὲ κείνη τὴν τρικυμιασμένη ψυχικὴ κατάστασιν ἀρχισε νὰ συλλογιέται τὸ σπῖτι. Πόσο πὺρ καλὸ εἶτανε ἀπὸ τὸ σχολεῖο! Ὅταν τοῦ σχολεῖο ἡ ζωὴ κ' ἡ περικυκλωσιὰ εἶναι τόσο διαφορετικὴ ἀπὸ τοῦ σπιτιοῦ, ὅταν τόσο περιορίζεται ἡ λευτεριά τοῦ παιδιοῦ, ὅταν τὸ σχολεῖο δὲ συνεχίζει μὲ πότερη ἐπιστήμη καὶ μὲ πότερη τέρψη τὴν ἀγωγὴν τοῦ σπιτιοῦ, ὁ νοῦς τοῦ μικροῦ παιδιοῦ τρέχει ἀβάσταχτα στὸ σπῖτι. Ξένα τοῦ εἶναι ἔλα στὸ σχολεῖο καὶ μὲ θλίψη θυμάται τότες, καθὼς λέει κι ὁ Koble, «τὸ χαμόγελο πὺρ πάντα τοῦ χαρίζανε ὅλοι τοῦ σπιτιοῦ του οἱ ἀγαπημένοι, τὰ βλέμματα πὺρ τοῦ ρήχνανε ψυχὲς πὺρ τρέφανε τέλειαν ἐμπιστοσύνη ἀναμεταξύ τους, τίς χαρὲς πὺρ γεμίζανε τὸ σπιτικό, τὸ ἄσυλο αὐτὸ τῶν αἰσθημάτων ἁδολων». Κ' ἡ νοσταλγία τοῦ σπιτιοῦ μεγάλῃ. Κι ὁ νοῦς τοῦ παιδιοῦ παντοῦνὰ πρὸς τὸ σπῖτι γυρισμένος. Σκέφτηκε ὁ Θύμης πὼς τώρα θάπαιζε μὲ τὴ Μινίτσα τοὺς κάτω ἀπὸ τὴν κληματαριά τῆς αὐλῆς. Ἀχ!

Ὁ δάσκαλος ἔλεγε κ' ἔλεγε μ' ἓνα τόνο ψυχρό,

μὲ μιὰ φωνὴ ξεχαρβαλωμένη, σὰν ξεκουρδιασμένης κόρδας, μὲ κάτι μικρὰ διαλείμματα ἀνάμεσα, γιὰ νὰ φοβερίσῃ ἢ νὰ βρῖσῃ ἢ νὰ χαστουκέψῃ κανένα παιδάκι, πὺρ στενοχωρήθηκε νὰ μὴν ἀκίνητο καὶ νάκούῃ τόση ὥρα. Ποῦ νὰ σκεφτῇ ὁ δάσκαλος πὼς «τὸν ἀριστα παιδεύειν προαιρούμενον χρὴ τῆς τε ἡλικίας καὶ τῆς πρότερον ἀγωγῆς ἐστοχάσθαι»; (Δουκ. Νιγρ. 28). Τίποτα. Κι οὔτε κανένα διαφέρο στὴ διδασκαλία, οὔτε καμιά πρόκληση περιέργειας, οὔτε κανένα ρῶτημα γιὰ αὐτενέργεια τῶν παιδιῶν. Μιὰ νέκρα ζοφερὴ μέσα στὴν τάξη. Κ' ἓνας θάνατος λὲς ἐπνιγε τὴν πρωτοτυπία κάθε χαρακτήρα, μέσα σ' ἐκεῖνο τὸ δεσποτικόν. Βασίλευε μιὰ φακρικὴ ἀκίνησις καὶ μιὰ ἀντιφυσιολογικὴ προσπάθεια πρὸς στρέβλωση κάθε κράσης, πρὸς ἀφομοίωση ὅλωνων.

Ὅσο ὁ δάσκαλος μιλοῦσε, τόσο τὴν ψυχὴ τοῦ Θύμης, μέσα σ' ἐκείνους τοὺς τέσσερις σκονισμένους τοίχους, τὴν συνένεικε ἓνας παράδοξος σκοτασμός. Πέρασαν μ' ἀγωνία καμπόσες δεκαριὲς λεπτὰ. Ὁ Θύμης δὲν μπορούσε πὰ νὰ συλλογιέται. Κουρασμένος ἔγυρε τὸ κεφάλι. Κι ἀποκοιμήθηκε τὸ φτωχό. Μαυρόσκεπα καὶ τὰ ὄνειρά του. Τὸ ἀπαίσιο σχολεῖο ξανάδλεπε στὸν ὕπνο του. Μὰ μιὰ βροντερὴ φωνὴ τὸν ξυπνᾷ. Εἶτανε τοῦ δασκάλου, πὺρ ἦρθε καὶ στάθηκε σὰ Χάρος ἀποπάνω του. Ἡ κρυερὴ ματιὰ τοῦ ξαναπλήγωσε τὸ παιδί. Ὁ δάσκαλος ἀποτραβήχτηκε καὶ ἔαυλῃ τὴν διδασκαλίαν του, μιὰ διδασκαλία, πὺρ ἐπνιγε τὴν καρδιά τῶν παιδιῶν. Ποῦ νὰ λάβῃ ὑπόψει τὴ νοητικὴ καὶ θυμικὴ δύναμή τους; Πολλοὶ σήμερα παραδέχονται πὼς ἀπὸ ἀκαματωσύνη καὶ φυγοπονία (ὁ Τολστόη παρατηρεῖ πὼς ὁ δάσκαλος χωρὶς νὰ θέλῃ διαλέγει πάντα τὸν πὺρ κατὰλληλόν πὺρ εὐκόλο γιὰ τὸν αὐτό του, πὺρ ὁλέθριος ὅμως γιὰ τὰ παιδιὰ τὸν τρόπο διδασκαλίας), ἀπὸ κακοὺς ὑπολογισμοὺς κι ἀρχῆς πὺρ δὲν ἔχουνε καμιά σκέψη μὲ τὴ φιλοσοφία, ἀπὸ ἀμάθεια καὶ παιδαγωγικὴ ἀνεπάρκεια, ἀπὸ ἔλλειψη παρατηρητικότητος κι ἀγάπης πρὸς τὸ ἔργο του, ἀπὸ τὴν καθημερινὴ ἀπογοήτεψη καὶ ἀπὸ παντοσινὴ οικονομικὴ σφιγξ, ὁ ρωμὸς δάσκαλος, ἄθελα κι ἀσυνείδητα, εἶναι, χωρὶς ὑπερβολή, τὸ πὺρ φοβερό σαράκι, πὺρ κρυφοτρῶει τὰ σωθικά τοῦ ἔθνους μας. Κι ἂν ὑπάρχουνε λίγες, πολὺ λίγες ἐξαιρέσεις, τί μ' αὐτό;

Σὰν ἀποσβολωμένο τὸ παιδί κοίταζε πρὸς τὰ παράθυρα, κάτι μικρὰ παράθυρα, ἀπ' ὅπου ξεδιάλιζε τὴν χαρμωσύνη τῆς χυνοπωριάτικης μέρας, πὺρ

γλυκογελοῦσε ἔξω. Ἀχ! νᾶτανε κι ὁ Θύμης ἔξω Τέλος τὸ διάλειμμα τῷ δέκα σήμανε. Πῆρε ἀνάσα. Μὰ σὰ μιὰ στιγμὴ γοργοπετάχανε τὰ δέκα λεπτὰ τοῦ διαλείμματος. Καὶ μὲ τὸ κουδουνιὸ τὸ λάλημα ξανάρχισε τὸ μαρτύριο μέσα στὴν τάξη. Τώρα τοὺς ἦρθ' ἓνας ἄλλος δάσκαλος. Ξερακιανός κι ἀψηλός. Χωρὶς νὰ τοὺς πῇ τίποτα, τοὺς ἔβαλε νὰ μετροῦν ἓνας-ἓνας μὲ τὴ σειρά ἀπὸ τὸ ἓνα ἴσαμε τὰ εἴκοσι. Ὁ Θύμης δὲν καταλάβαινε τί τρέχει καὶ γιὰ τὸ δάσκαλος ἔβαλε ἔλους τοὺς μαθητάδες νὰ μετρήσουν. Πάντα τὸ ratio γυρεύει στὸ καθεστὶ ὁ νοῦς καὶ τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ μικροῦ· σὲ κάθε περίπτωση τὸ γιὰ ἀναβλύζει ἀπὸ τάχειλια τοῦ παιδιοῦ. Δὲ φτάνει μόνο νὰ διδάσκουμε κάτι. Πρέπει καὶ νὰ τονίζουμε στὰ παιδιὰ τὸ σκοπὸ καὶ τὴ χρησιμότητ του. Κ' ἔτσι ὅχι μονάχα τοὺς ἀπαλάσσουμε ἀπὸ μὴν ἀνήσυχον ἀριστία, μὰ καὶ τοὺς γεννοῦμε στὴν ψυχὴ τὸ διαφέρο καὶ τὴν ἀγάπη πρὸς τὸ μάθημα, πὺρ διδάσκεται. Ἀφίνω πὰ πὺρ ἡ δῆλωση τοῦ σκοποῦ στὴν ἀρχὴ φυγαδεύει ἔλες καὶ τίς πὺρ φρέσκες παραστάσεις καὶ συγκεντρώνει τὸ νοῦ σ' ἓνα σημάδι.

Μέτρησε κι ὁ Θύμης φοβισμένα, σὰν ἦρθε ἡ σειρά του. Ὑστερα, μέσα σ' ἐκείνη τὴ μονοτονία, πὺρ μπορεῖ καὶ «τὴν ἡδονὴν λύπην ποιῆσαι» (Μάξ. Τύρ. λ. 5, 6), μέσα σ' ἐκείνη τὴν ἀπομόνωση, μ' ἀνυπομονησιὰ καρτεροῦσε ὁ Θύμης τὴν ὥρα πὺρ θάπολυθῃ ἀπὸ τὴ φυλακή. Μὰ οἱ ὥρες τοῦ φαινότανε χρόνια καὶ τὰ λεπτὰ ὥρες. Κι ὅταν τέλος χτύπησε τὸ κουδούνι τῆς ἀπόλυσης, φεύγοντας σὰ δραπέτης, ψιθύρισε στὸν αὐτό του μ' ἀγανάχτηση ὁ Θύμης: «Ποῦ μὲ ξαναπαίνεις πὰ ἐμένα!»

Μερίστη.

MIX. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΗΝ ΟΞΩΠΟΡΤΑ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Καλλιτεχνικὴ ἔκδοσις τοῦ «Σεράπιον» τῆς Ἀλεξάνδρειας, μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ συγγραφέα. Πουλιέται σὶὰ γραφεῖα τοῦ «Σεράπιον» (Revue «Serapion». Alexandrie - Egypte) φρ. 5. Γιὰ τοὺς συνδρομητάς τοῦ «Σεράπιον» καὶ τοῦ «Νουμά» φρ. 3.

ΓΑΒΡΙΗΛ Δ' ΑΝΝΟΥΝΤΣΙΟ

Η ΤΖΟΚΟΝΤΑ

Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ μεταφραστής

ΣΚΗΝΗ Β'.

(Προβαίνει μέσα ἀπὸ τίς ροδοδάφνες ἡ Φραντζέσκα Δόννη τὴν ἀκολουθεῖ ὁ Λορέντζος Γάδδης ὁ γέρος.)

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Κύττα ποιόνε σοῦ φέρνω.

ΣΥΛΒΙΑ (μὲ ἀγωνία.) Κ' ἡ Μπεάτα; ἡ Μπεάτα;

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Θᾶξθι σὲ λίγο τὴν ἄφησα μὲ τὴ Φαυστίνα. Ἦρθα μπροστὰ γιὰ νὰ μὴ φάσῃ κοντὰ σου ξαφνικά...

ΣΥΛΒΙΑ. Καλέ μου δάσκαλε, τί χάρες σὰς χρεώσῃ!

(Ὁ γέρος κάνει τὸ ἄθελο τὸ κίνημα νάπλώσῃ τὰ

(*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ τὸν ἀριθμὸ 344.

χέρια πρὸς αὐτὴ. Καὶ ἡ Συλβία σκύβει ἐλοφρὰ καὶ τοῦ προτείνει, τὸ μέτωπο, πὺρ μὲ τὰ χεῖλιά του τὸ ἀγγίζει ἐκεῖνος.)

ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ. Πόσο εὐτυχὴς εἶμαι πὺρ σὰς ξαναβλέπω, καλὴ μου Συλβία, καὶ σὰς ξαναβλέπω καλὰ πὰ καὶ γερὰ! Ἡ θάλασσα σὰς ὥρελει. Ἡ θάλασσα εἶναι μαλιστα πάντα ἡ μεγάλη παρηγορητριά. Ἐκεῖ κάτω, στὸ Κάστρο τῶν Μαρμαρων, πολὺ σὰς εἴχμε στὸ νοῦ.

ΣΥΛΒΙΑ. Δὲν εἶναι τόσο μακριὰ ἀπὸ τὸ Κάστρο τῶν Μαρμαρων.

ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ (δείχνοντας τὰ μακριὰ ἀκρογιάλια.) Εἶν' ἐκεῖ κάτω, κάτω ἀπὸ τὴ Σεραπέτσα, δῶθε νὰ τὴ Μάσσα.

(Κυττάζοντε ἀπὸ τὰ ἔξω στὴν ἀπόστασιν.)

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Πὼς φαίνονται καλὰ σήμερα τὰ βουνὰ τῆς καρρᾶς! Μπορεῖς νὰ μετρήσῃς τίς κορφές μιὰ μιὰ. Δὲ θυμοῦμαι ἄλλη μέρα τόσο φεγγερὴ σὰν αὐτὴ. Ποιὸς εἶτανε μαζί σου, Συλβία; Ἡ Σερινουλά; Μοῦ φάνηκε πὼς τὴν εἶδα νὰ φεύγῃ πρὸ τῆς θάλασσας. Καὶ νὰ κα τὰ ἔχνη τῆς: φύκια, κοχύλια, ἄστρα τῆς θαλάσσης.

(Δείχνει τὸν παιδιάτικο τὸ θησαυρὸ, πὺρ εἶναι σκορπισμένους χάμου.)

ΣΥΛΒΙΑ. Ναι, εἶτανε μαζί μου πρῶτητερα. ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ. Ποῖα εἶναι ἡ Σερινουλά; ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Μιὰ μικρὴ ρελλὴ τοῦ δρόμου. ΣΥΛΒΙΑ. Μιὰ πὺρ βλέπε ὅραματα κ' ἔχει τὸ χάρισμα τοῦ τραγουδιοῦ ἓνα πλάσμα ὄνειρο κι ἀλήθεια, πὺρ μοιάζει ἱσκιὸς θαλασσινός. Ὅταν τὴ γνωρίσετε καὶ θὰ τὴν ἀγαπήσετε ὅπως ἐγώ. Ἀμα τὴν ξέρη κανεὶς, ἄμα τὴν ἀκούῃ νὰ μιλά, καταλαβαίνει πολλὰ πράματα βαθύτα. Ἀἰθρὴ νὰ, θὰ σὰς φανῇ τέλεια: πάντα νὰ δῇ καὶ ποτὲ νὰ μὴ ζητῇ.

ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ. Σὰς μοιάζει σ' αὐτό.

ΣΥΛΒΙΑ. Ωμίνα, ὅχι. Ἦθελε καὶ νὰ μποροῦσα νὰ τῆς ἐμοιάζω σ' αὐτό· μὰ τὸ πὺρ μὲ ἀπὸ λειψὲ καὶ μὲ νίκησεν ἡ πλάνη τῆς ζωῆς. Τὴ τυφλωμός! Τόσα ζήτημα, ὅτε γιὰ νὰ τάποχτήσω, κατάντησα καὶ ψεμα νὰ πῶ ἐγώ! Καὶ νὰ με μισή, κολοβή, γιὰ πεινὴ τῆς ψευτιάς μου. Εἶχα ἀπλώσει παραπολύ ὀρμητικά τὰ χέρια πρὸς ἓνα ἀγαθό, πὺρ μοῦ εἶχε ἀποκλεισμένο ἀπὸ τὴ μοῖρα. Δὲν παραπονιέμαι, δὲ θρηνώ. Ἀφοῦ εἶν' ἀνάγκη νὰ ζῶ, θὰ ζήσω. Ἰσως μιὰ μέρα εἰρηνέψῃ ἡ ψυχὴ μου. Ἐννοιωθὰ νὰ γεννιέται ἐντὸς μου αὐτὴ ἡ ἐλπίδα, ἀκούγοντας τὴ φωνὴ κεινῆς τῆς κοπελλουδᾶς τῆς ἀπλῆς καὶ ἀθώας πὺρ μπορεῖ καὶ δασκαλεύει σὰ